

Отже, в ході досліджень нами розроблені та проаналізовані моделі оплати праці працівників сільськогосподарських підприємств різних форм власності. Отримані моделі є функцією однієї змінної — часу (t), а отже дають можливість прогнозувати величину заробітної плати та фонд оплати праці працівників досліджених підприємств на перспективу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бережная Е. В., Бережной В. И. Математические методы моделирования экономических систем: Учеб. пособие. — М.: Финансы и статистика, 2002. — 368с.
2. В. Дієсперов Сільськогосподарська зайнятість //Україна: аспекти праці. - 2002.-№7. -С.11-18.
3. Демидович Б.П., Марон И.А., Шувалова Э.З. Численные методы анализа. — М.: Физматгит, 1963.- 400с.
4. Оплата труда в сільськогосподарському виробництві./ О.А. Адамчук, О.Д. Балан, В.В. Вітвіцький та ін. — К.: Центр “Агропромпраця”, 2000.-464с.
5. Экономика труда: Учебник для вузов/ Л.И. Жуков, Г.Р. Погосян, В.И. Сивцов и др. — М.: Экономика, 1991.-304с.

УДК 338.246.87: 338.432

КРИЗА ЛІКВІДНОСТІ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Н.М.Сіренко, асистент

Миколаївський державний аграрний університет

Процес діагностики розвитку кризової ситуації є дослідницьким інструментом і полягає в пошуку ідентифікаторів (симптомів, показників, параметрів), що дозволяють виявляти її на ранній стадії і дати оцінку діяльності підприємства з погляду розроблених інструментів для пошуку “вузьких місць” у його діяльності. Проблема діагностики є одним з найбільш популярних питань серед учених-економістів, що займаються проблемою оздоровлення суб’єктів господарювання. В зарубіжній та вітчизняній економічній

Вісник аграрної науки Причорномор'я,
Випуск 2, т.2, 2004

267

<http://visnyk.mnau.edu.ua/>

літературі пропонуються різні методи діагностування кризи на підприємстві [1, 2, 4, 5]. Серед них можемо виділити основні, запропоновані Альтманом [6], Г.Тішшоу [8] та У.Бівером [7]. Однак вони не дають змоги вичерпно відповісти на запитання стосовно моменту, коли суб'єкт господарювання ще має змогу без зовнішнього втручання подолати критичний стан.

Діагностика кризи, яка спирається на дослідження Мюллера, дає можливість за короткий час попередньо констатувати наявність чи відсутність кризових процесів на підприємстві, а також визначити ступінь їх складності [3]. За даною методикою розподіляють пов'язані в часі стратегічну кризу, кризу результатів, кризу ліквідності та банкрутство, що дозволяє розробити систему заходів, яка не допустить загострення ситуації та переходу кризи до наступної стадії.

Економічний стан сільськогосподарських підприємств Миколаївської області потребує вжити негайних та кардинальних заходів щодо їх оздоровлення. Так як більше 50% господарств знаходиться на стадії банкрутства, гостро стоїть питання про розроблення системи заходів на стадії, яка передує банкрутству, тобто ліквідності, коли існує реальна загроза втрати платоспроможності. Але для початку слід визначитися з причинами та наслідками кризи ліквідності.

Нами було проаналізовано фінансовий стан 60 господарств Миколаївської області. Дослідження сукупності показало, що в кризі ліквідності знаходиться 25% сільськогосподарських підприємств від загальної кількості (табл.1). Ці підприємства мають низькі значення основних фінансових показників. Так, рівень ліквідності в середньому по сукупності становить 0,05, тобто лише 5% заборгованості може бути погашено за рахунок високоліквідних активів. При цьому власні кошти, вкладені в майно підприємства, в середньому складають близько 80%. Коефіцієнт обертання запасів на аналізованих підприємствах значно нижчий, ніж середньогалузевий (4,54), що в результаті призводить до низьких рівнів рентабельності, а подекуди і збитковості, продаж та активів. А саме ці показники є індикаторами конкурентоздатності підприємства.

Криза ліквідності, виявлена на аналізованих підприємствах, стала результатом дії наступних факторів:

- незадовільна структура капіталу;

- незадовільна робота з дебіторами, яка призвела до підвищення частки простроченої заборгованості;
- відсутність резервних фондів;
- високий рівень кредиторської заборгованості, яку підприємства не можуть задовольнити.

Таблиця 1

**Характеристика кризи ліквідності на сільськогосподарських підприємствах
Миколаївської області**

Найменування підприємства	Коефіцієнт автономії < 0,6	Коефіцієнт покриття < 1,4	Коефіцієнт абсолютної ліквідності < 0,3	Загальна рентабельність, %	Рентабельність активів, %	Коефіцієнт обертання запасів, разів
ЗАТ "Україна" Арбузинського району	0,726	1,266	0,003	-7,9	-9,3	1,348
АПО "Воєводське" Арбузинського району	0,569	1,361	0	0,3	-5,3	1,745
СТОВ ім.Шевченко Братського району	0,816	2,646	0,04	0,1	-1,9	1,298
ППАФ ім. Бенардоса Братського району	0,789	2,239	0,007	1,6	-5	1,441
СТОВ ім. Мічуріна Братського району	0,853	4,724	0,024	1,4	0,6	0,83
СТОВ ім. Тобілевича Братського району	0,841	1,451	0,002	-16,3	-19,1	2,031
ЗАТ "Добробут" Братського району	0,717	10,65	0,082	-0,2	-1,5	2,228
ССПП ім. Куйбишева Братського району	0,879	10,183	0,211	18,4	17,2	1,749
СТОВ "Зоря" Братського району	0,867	2,416	0,019	0,6	-1,5	0,794
ССПП "Сергіївка" Братського району	0,923	8,122	0,202	32,8	28,9	1,939
ППАФ "Вікторія" Братського району	0,565	1,258	0,012	1,9	-1	1,798
СТОВ "Братське" Братського району	0,853	3,646	0,079	0,1	-2,5	1,164
ППАФ "Широкий лан" Братського району	0,929	2,164	0,015	2,7	-5,6	1,513
ПСП "Славутич" Єланецького району	0,753	1,358	0,002	1,1	-1,4	1,688

На цій стадії у фінансово-господарському стані господарств відбуваються зміни двох видів:

1. Фінансові, які пов'язані з рухом та структурою капіталу та представлені:
 - істотними втратами в основній діяльності;
 - критичним рівнем простроченої кредиторської заборгованості;
 - хронічною недостатністю обігових коштів;
 - високою питомою вагою дебіторської заборгованості;
 - збільшенням в загальній сумі джерел засобів питомої ваги залучених коштів;
 - стійким низьким значенням коефіцієнтів ліквідності.
2. Адміністративні, пов'язані зі структурою менеджменту господарюючого суб'єкту. До цих змін можна віднести:
 - втрату контрактів;
 - погіршення відносин з банківською системою.

Проблема оздоровлення суб'єктів господарювання на стадії кризи ліквідності є досить актуальною для сільськогосподарських підприємств Миколаївської області, так як це остання можливість поліпшити ситуацію та не допустити кінцевої втрати платоспроможності та ліквідації. Чітке визначення причин кризи ліквідності дозволить керівництву підприємств створити реальний план по виходу господарств з критичного стану та відновленню ліквідності та платоспроможності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дубницький В.И. Методология маркетинга антикризисного управления предприятием. – Донецк, 1999. – 243 с.
2. Ізмайлова К.В. Фінансовий аналіз: Навч. посібник. – К.: МАУП, 2000. – 152 с.
3. Сіренко Н.М. Діагностика видів кризових процесів на підприємстві // Економіка: проблеми теорії та практики. Збірник наукових праць. Випуск 186: В 4 т. Том IV. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2003. - С. 1015 – 1020.
4. Финансовое положение предприятия (оценка, анализ, планирование): Науч. – метод. изд. / Под. ред. А.В. Чуписа. – Сумы: Университет. Книга, 1999. – 332 с.
5. Финансово-экономический анализ: Учебник / Бандурка А.М., Червяков И.М., Посылкина О.В. – Х.: Ун – т внутр. дел, 1999. – 394 с.
6. Altman E.I. Financial Ratios, Discriminant Analysis and the Prediction of Corporate Bankruptcy // The Journal of Finance, September 1968. – P. 589-609.

7. Beaver W.H. Financial Ratios and Predictors of Failure // Empirical Research in Accounting: Selected Studies, Supplement to Journal of Accounting Research, 1966.

8. Taffler R.J., Tisshaw H. Going, going, gone – four factors which predict. – Accountancy, March 1977. – P. 50-54.

УДК 338.43:631.67:(477.7)

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЗРОШУВАНИХ ЗЕМЕЛЬ НА ПРИКЛАДІ ІНГУЛЕЦЬКОГО МАСИВУ

Н.В.Стратічук, аспірант

Херсонський державний аграрний університет

Здійснення заходів з реформування підприємств агропромислового виробництва на засадах приватної власності на землю та майно, досягнення стабілізації сільськогосподарського виробництва в першу чергу пов'язано з раціональним використанням та охороною земельних ресурсів як головного засобу сільськогосподарського виробництва та природного ресурсу. Широке використання зрошення в аграрному виробництві південно-українського регіону обумовлене бажанням отримати більш високі врожаї сільськогосподарських культур і майже не враховується відповідний вплив цього процесу на екологію регіону, стан ґрунтів, якість продукції від зрошення високомінералізованими водами. Вивченню проблеми оптимального природокористування у землеробстві і економічному механізмі його регулювання було присвячено багато наукових досліджень: П.Саблука, М.Федорова, В.Ганганова. Зокрема, розробкою заходів, спрямованих на раціональне використання природних ресурсів, займалися вчені В.Благодатний, Б.Душин, Д.Зузік, Р.Іванух, Ю.Новіков, В.Писаренко, В.Сахаєв, В.Трегобчук, Б.Шумаков.

Регіони півдня України віднесені до зони ризикованого землеробства. Обумовлено це постійним дефіцитом повітряної й ґрунтової вологи. Середньорічні опади, залежно від регіонів, становлять близько 370мм. Причому в період вегетації рослин їх випадає 180-200мм. От чому навіть наші родючі ґрунти не забезпечують